

E-ISSN 2014-0843
D.L.: B-8438-2012

opini3n

584

JUNY
2019

IMAMOGLU, ERDOGAN I LA (GEO) POLÍTICA DE LES EMOCIONS

Eduard Soler i Lecha, investigador sènior, CIDOB

*Una versió d'aquest article es va publicar en castellà a *Agenda Pública*

Fa 10 anys, l'intel·lectual francès Dominique Moïsi publicava un llibre de títol més que suggeridor: *'La geopolítica de les emocions'*. En ell apuntava que la por, l'esperança o la humiliació estaven desigualment distribuïts al planeta. La *'batalla d'Istanbul'*, o el que és el mateix, la repetició de les eleccions locals en aquesta ciutat, el 23 de juny, ens obliga a tornar a parar atenció a les emocions, ja que són un factor essencial per entendre per què es va forçar la repetició electoral i per què **Ekrem Imamoglu** ha emergit com a 'esperança blanca' de l'oposició.

Por. Va ser l'agut sentiment de vulnerabilitat el que va portar Erdogan i els seus assessors a apostar per la repetició electoral, després de l'ajustat resultat del 31 de març que donava l'alcaldia a l'oposició. Por a perdre el poder en una ciutat que va consagrar políticament Erdogan el 1994, que genera un terç de la riquesa del país i on s'adjudiquen suculents contractes públics. Aquest sentiment de vulnerabilitat no és res de nou. Es remunta a les protestes de Gezi del 2013, a la pèrdua de la majoria absoluta en les eleccions del 2015 -llavors també es van repetir les eleccions, però l'operació li va sortir bé a l'AKP-, al cop d'estat fallit del 2016, i a la mínima i contestada victòria al referèndum sobre el sistema presidencial el 2017. Pot semblar contra-intuïtiu, però just quan Erdogan acumula més poder, més por té de perdre'l i menys certes té d'aconseguir preservar-lo.

A qui tem Erdogan? En primer lloc, als seus propis ciutadans, a que li donin l'esquena. També veu amb temor l'emergència, per primera vegada en molt temps, d'un líder opositor capaç de plantar-li cara, unir tots els seus detractors i pescar vots entre l'electorat tradicional del president. I li preocupen, a més, les divisions que poden sorgir dins del seu propi partit. Fa mesos, fins i tot anys, que sorgeixen rumors d'escissions, nous partits i retorns de velles glòries agreujades. La por no sempre és bona consellera, i en aquesta ocasió ha estat així. La repetició electoral era una operació d'altíssim risc que només tenia sentit si l'objectiu era fer-se amb el control de l'alcaldia a qualsevol preu. Avui, Erdogan es deu sentir encara més feble i més amenaçat.

Humiliació. Així és com es van sentir molts turcs en veure que no s'acceptava el veredict de les urnes el 31 de març. Amb la massiva participació en les eleccions,

superior al 84%, ha quedat clar l'enorme valor que els ciutadans donen al dret a vot. Heus aquí una altra emoció: l'orgull. La decisió de repetir les eleccions a Istanbul era la gota que feia vessar el got. Sectors molt diversos de la societat han sentit que els seus drets estaven sent trepitjats i que no es governava per a ells. Els casos de corrupció, les purgues i el to paternalista d'Erdogan han acabat passant-li factura.

Una de les claus d'aquestes eleccions són els canvis de vot entre les dues convocatòries. Mentre que la diferència de sufragis entre els dos candidats no va arribar als 14.000 vots al març, tres mesos més tard s'ha ampliat a 800.000. En part, es deu a la mobilització dels pocs que no havien acudit a les urnes i també al vot prestat de petits partits que van retirar les seves candidatures. No obstant això, encara hi ha alguna cosa més. Tot indica que una part dels que van votar per Yildirim, l'antic primer ministre i candidat 'erdoganista', han decidit retirar-li el suport. És un fet del que segur han pres bona nota a la seu central del partit. Però això no és tot. Si hi hagut transferències entre blocs polítics, potser cal revisar la idea d'una societat turca polaritzada, dividida en dues meitats irreconciliables.

Esperança. Tot anirà bé, Her şey çok güzel olacak. Aquest ha estat un dels lemes de la campanya d'Imamoglu. Davant la por, l'ira o la frustració, el futur alcalde d'Istanbul ha decidit basar la seva campanya en l'esperança. A les eleccions del març, l'oposició va canviar d'estratègia de mobilització i va adoptar una nova campanya de comunicació política detallada al '**Llibre de l'Amor Radical**'. Imamoglu l'ha seguit al peu de la lletra. Ha optat per fer servir un to pausat i conciliador. Ha aparegut com un polític inclusiu, capaç d'arribar alhora a les bases més laiques del seu partit, a votants de classe treballadora, als kurds que massivament li han donat el seu vot i, fins i tot, a sectors religiosos.

L'esperança a Turquia és ara mateix un bé escàs. Les perspectives econòmiques no són bones i podrien empitjorar si es continuen tensant les relacions amb els Estats Units o si augmenta la tensió als seus veïns de l'Orient Mitjà. La guerra a Síria tampoc ajuda, amb l'ofensiva del règim contra la regió d'Idlib que està provocant noves arribades de refugiats. Imamoglu o qualsevol altre candidat hauria pogut optar per l'estratègia oposada: explotar la indignació i el malestar. Però ha fet una cosa diferent. Va buscar el vot a favor, en positiu, i no en contra de ningú. Ha ofert un relat nou i ha contagiats no només als ciutadans d'Istanbul i a la resta de turcs, sinó també a tots el que havien perdut la fe en la democràcia turca.

Turquia s'està movent a ritme d'emocions. La combinació de por, humiliació i esperança explica el moment en què ens trobem i continuarà marcant els passos a partir d'ara. Si la por d'Erdogan és cada vegada més visible, pot ser que alguns comencin a abandonar-lo. Però atenció, quan algú se sent ferit i amenaçat les respostes poden ser més violentes.

Pel que fa a l'oposició, és cert que la humiliació s'ha tornat esperança. Però ara toca satisfer expectatives i no l'hi posaran fàcil. Molts veuen en Imamoglu l'únic capaç de plantar cara a Erdogan. És inevitable especular si serà el seu rival quan hi hagi eleccions presidencials. Però per a això falta molt. Segur que des dels sectors governamentals s'opta per una política de desgast i tindrem l'ocasió de veure si l'esperança i l'optimisme que Imamoglu ha contagiats als seus votants l'ajuden a resistir fins que arribi aquest moment.